

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.noVår ref.:
Saksnr.: 21-9620
Sted: Oslo
Dato: 26.03.2021**Skriftlig innspill - gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet mv. i norsk rett**

Vi viser til kulturdepartementets invitasjon til skriftlige innspill i forbindelse med gjennomføring av digitalmarkedsdirektivet og nett- og videresendingsdirektivet i norsk rett. Virke Produsentforeningen takker for muligheten til å komme med innspill.

Virke Produsentforeningen organiserer i underkant av 140 produksjonsselskaper innen film, TV og spill og er den organisasjonen som representerer alle organiserte uavhengige produsenter av audiovisuelle verk i Norge.

Vi vil besvare de spørsmålene som er særlig aktuelle for våre medlemmer og vår bransje. Virke Produsentforeningen er medlem av Norwaco og er representert i Norwaco sitt styre, og vi stiller oss bak svarene som er sendt inn av Norwaco.

Nedenfor følger våre tilbakemeldinger på spørsmålene i kronologisk rekkefølge.

Fremstilling av eksemplar for tekst- og datautvinning (artikkel 3 og 4)**Spørsmål 2 - Skal bestemmelsene tolkes slik at eksemplarfremstilling og uttrekk til tekst- og datautvinningsformål kan gjøres av alt materiale som er åpent tilgjengelig på Internett?**

Svar: Her er vi av den oppfatning at det bør begrenses til materiale som er lovlig tilgjengelig på Internett. Dette synes også å harmonere med presiseringen som kom inn i åndsverkloven § 3 andre ledd i 2018.

Spørsmål 3 - Hvilke type tiltak bør kunne anses som «tiltak for å sikre sikkerheten og integriteten» etter artikkel 3 nr. 3?

Svar: All den tid vi erfarer at det er attraktivt å skaffe tilgang til og offentlig tilgjengeliggjøre audiovisuelt innhold på en ulovlig måte, er det viktig at audiovisuelle verk som benyttes til vitenskapelig forskning oppbevares og sikres på en måte som gjør det vanskelig for ulovlige aktører å få tilgang til materialet.

Bruk av verk og andre beskyttede arbeider i grensekryssende opplæringsvirksomhet og åndsverklovens øvrige undervisningsbestemmelser (artikkel 5 og anmodningsvedtak ifm. § 43)

For spørsmålene 6-11 henvises det til Norwaco sine svar.

Bevaring av kulturarv (artikkel 6)

For spørsmålene 12-14 henvises det til Norwaco sine svar.

Kulturarvinstitusjoners bruk av verk og andre beskyttede arbeider som ikke lenger er i handelen (artikkel 8)

Spørsmålene 16-20 besvares samlet.

Svar: Vi mener det er hensiktsmessig å fastsette spesifikke krav for forskjellige bransjer. For den audiovisuelle bransjen må det tas hensyn til særegenhetene som ligger i hvordan audiovisuelle verk finansieres og utnyttes. Å utvikle, finansiere, produsere, utnytte og kommersialisere på audiovisuelle verk er tidkrevende. Utnyttelsen og kommersialiseringen vil ofte skje etappevis på forskjellige utnyttelsesplattformer – og et audiovisuelt verk trenger derfor lang tid i markedet for å tjene inn investeringene og gi avanse. Dersom audiovisuelle verk skulle få konkurranse fra kulturarvinstitusjoner for tidlig, vil det fort virke kontraproduktivt og være kritisk med tanke på fremtidig å finne investorer i en bransje som allerede anses som risikofyllt å investere i.

For audiovisuelle verk vil det være viktig i vurderingen av om et verk skal anses å være ute av handel å utvise forståelse for at det også ligger en verdi for rettighetshaverne i å kunne utnytte verket indirekte ved å selge rettigheter til å lage nye versjoner og oppfølgere osv av et allerede eksisterende verk. På denne måten kan også eldre audiovisuelle verk kunne «gjenoppstå» og komme tilbake i handelen. Det ville være lite gunstig for den audiovisuelle bransjen om det ble innført bestemmelser som direkte motarbeidet mulighetene til å utnytte de audiovisuelle verkene på en slik måte, som i dag er vanlig i vår bransje.

Vi mener det er et viktig prinsipp at det stilles som krav at dersom et verk er i handel i andre medlemsstater, så skal verket ikke kunne anses å være ute av handel. Vi mener videre det bør stilles noen form for dokumentasjonskrav til den undersøkende innsatsen kulturarvinstitusjoner har gjort i forbindelse med å kartlegge at et verk er ute av handelen.

Vi mener begrepet «ute av handelen» kan oppleves noe uklart. Når har en audiovisuell produksjon vært i handelen – når den er vist hos en kringkaster eller annen publisist, eller når offentligheten har mulighet til å kjøpe tilgang til verket i en eller annen form?

Avtalelisens (artikkel 12)

Spørsmål 25 - Åndsverkloven § 63 tredje ledd stiller krav til organisasjoner som kan inngå avtale med avtalelisensvirkning. Hvilke endringer bør gjøres i denne bestemmelsen som følge av

artikkel 12? Hvilke praktiske konsekvenser antas det at gjennomføring av direktivforpliktelsen vil få?

Svar: For den audiovisuelle bransjen er individuelle forhandlinger og lisensiering den vanlige formen for klarering av rettigheter. Vår oppfatning er at avtalelisensinstituttet, som i dag, bør forbeholdes de tilfellene hvor individuell lisensiering ikke er mulig eller uforholdsmessig vanskelig.

Ellers henvises det til Norwaco sitt svar.

Spørsmål 26 - Hvordan bør forpliktelsen om å informere rettighetshaverne gjennomføres? Bør det innføres en notifikasjonsordning, eventuelt kombinert med en stillstandsperiode?

Det henvises til Norwaco sitt svar.

Forhandlingsordning (artikkel 13)

Spørsmålene 27-29 besvares samlet.

Svar: Det er uklart for oss om denne forhandlingsordningen hovedsakelig er ment å skulle være et tilbud for produsenter av audiovisuelle verk i forhandlinger med videobestillingstjenester, eller om det også er ment til bruk for rettighetshavere? Normalt vil det være sånn at produsenten innehar rettighetene til å foreta disposisjoner knyttet til utnyttelsen av verket, så vi har vanskeligheter med å se hvordan en slik ordning i så fall er tenkt brukt for rettighetshavere.

Det er viktig at en slik ordning er frivillig og at produsentene, som har det juridiske og økonomiske ansvaret for en audiovisuell produksjon, ivaretas med hensyn til å kunne utnytte verkene slik de til enhver tid mener er til det beste.

Bruk av beskyttet innhold av tilbydere av nettbaserte innholdsdelingstjenester (artikkel 17)

For spørsmålene 36-43 henvises det til Norwaco sine svar.

Sektorspesifikke bestemmelser (artiklene 18 til 23)

Spørsmål 44 - Er det behov for sektorspesifikke bestemmelser ved gjennomføringen av direktivets avdeling IV kapittel 3? Hva bør i så fall bestemmelsene ta høyde for? Se også konkrete spørsmål om bestemmelsene i kapittel 3 nedenfor.

Svar: Ja, det er vår oppfatning at det vil være hensiktsmessig med bransjetilpassede spesifiseringer. For den audiovisuelle sektoren er det viktig å ha med seg i implementeringen at audiovisuelle verk har mange rettighetshavere og bidragsyttere sammenlignet med andre kreative sektorer.

Videre har den audiovisuelle bransjen lange tradisjoner med overenskomster og rammeavtaler mellom bransjeorganisasjonene som representerer produsentene på den ene siden og rettighetshavere og utøvere på den andre siden. Disse avtalene har omforente bestemmelser om vederlag for produsentenes erverv av rettigheter. Det er vår oppfatning at slike rettighetsvederlag som er regulert i overenskomster og andre bransjeavtaler, vil være uttrykk for hva som er å anse som rimelig vederlag for rettigheter i den audiovisuelle sektoren - og noe annet ville nærmest være en selvmotsigelse.

Spørsmål 45 - Er det behov for å gjøre endringer i åndsverkloven § 69 for gjennomføring av direktivet artikkel 18, og i så fall hvilke?

Svar: Det er vår oppfatning at artikkel 18 gir uttrykk for et prinsipp om at det skal ytes et rimelig vederlag for rettigheter, og at medlemsstatene står nokså fritt i den nærmere gjennomføringen av prinsippet. Vi mener åndsverkloven § 69 allerede ivaretar dette prinsippet på en tilfredsstillende måte for alle parter i den audiovisuelle sektoren.

Spørsmål 46 - I hvilke situasjoner vil engangsbeløp anses som «hensiktsmessig og rimelig» godtgjøring? Hvordan kan det ved avtaleinngåelse vurderes om et engangsbeløp er «hensiktsmessig og rimelig», når partene på tidspunktet for avtaleinngåelse ikke sikkert vet hvilke inntekter som vil genereres ved utnyttelse av verket?

Svar: Artikkel 18, 2. ledd presiserer at ved gjennomføringen av prinsippet om rimelig vederlag i nasjonal rett, skal medlemsstatene stå fritt til å bruke forskjellige ordninger og ta hensyn til avtalefriheten, samt en hensiktsmessig balanse mellom rettigheter og interesser.

På det audiovisuelle området i Norge er det lang tradisjon for å avtale vederlag for rettigheter mellom bransjeorganisasjonene, herunder også avtaler om royalty og andre måter å dele inntekter på mellom produsenter og rettighetshavere og utøvere. Siden alle partene er godt representert med jevnbyrdige interesseorganisasjoner, samt at vi har et velfungerende kollektivt vederlagssystem i Norge, er det vår mening at den audiovisuelle sektoren har lange og gode tradisjoner som ivaretar rettighetshavere og utøvere gjennom hele verkets levetid og når verket skaper inntekter nasjonalt og globalt.

Vi mener det er viktig for den audiovisuelle sektoren at det tas hensyn til prinsippet om avtalefrihet da det stadig blir mer komplekst og utfordrende å finansiere og utnytte audiovisuelle produksjoner. Produsenter tvinges i stadig større grad til å hente finansiering til produksjoner i utlandet og det er et reelt behov for å kunne ha mulighet til å inngå forskjellige typer avtaler som ivaretar prinsippet om rimelig vederlag. Det er relevant her også å minne om Filminstituttets uttrykte målsetning om høyere andel privat finansiering i norsk audiovisuell produksjon. Det er også viktig for produsentene, som sitter med hele den økonomiske risikoen, at det er en viss forutberegnelighet i situasjonen og en mulighet for å skape en trygghet for kringkastere, publisister og andre investorer som er helt avgjørende for å kunne realisere audiovisuelle produksjoner. Avtalefrihet er med andre ord en viktig forutsetning for en levedyktig audiovisuell sektor – til glede og nytte for rettighetshavere og utøvere vel så mye som produsenter, samt til syvende og sist publikum.

Vi minner også om at åndsverklovens § 69, 3. ledd allerede har en justeringsbestemmelse tilpasset den audiovisuelle sektoren som hensyntar utviklingen etter avtaletidspunktet, og som blant annet er ment å ivareta slike tilfeller der et engangsbeløp viser seg ikke å være et rimelig vederlag.

Spørsmål 47 - Hvordan bør overføringer uten vederlag (som tillates etter fortalen punkt 82) vurderes opp mot artikkel 18 (og artikkel 20)?

Svar: Det kan være aktuelt å overføre rettigheter uten vederlag for eksempel for brukergenerert innhold og lignende. Vi mener det ikke ligger noen motsetninger i det at man kan overføre rettigheter vederlagsfritt gjennom avtalefriheten og bestemmelsene om rimelig vederlag i artiklene 18 og 20.

Vi tror det vil være et godt pedagogisk grep å presisere i åndsverkloven § 69 at bestemmelsen ikke er til hinder for at det overføres rettigheter uten vederlag.

Spørsmål 48 - Er det forskjell mellom «appropriate and proportionate» i artikkel 18 og «appropriate and fair» i artikkel 20 (oversatt til «hensiktsmessig og rimelig» i de norske oversettelsene av begge bestemmelsene)?

Svar: Vår oppfatning er at essensen og det bærende i artikkel 18 er ivaretagelsen av rimelig godtgjørelse.

Innsynskrav (artikkel 19)

Spørsmål 49 - Hva anses som «relevant informasjon» etter direktivet artikkel 19? Dersom «relevant informasjon» varierer fra sektor til sektor, bør dette komme til uttrykk i lovgivningen, og i så fall hvordan?

Svar: Relevant informasjon etter artikkel 19 er etter vår mening informasjon som stiller opphavere og utøvere i en slik posisjon at de kan få en reell oversikt over verkets inntekter.

Hva som er relevant informasjon vil variere veldig mellom ulike sektorer på kulturområdet, og vil også variere fra prosjekt til prosjekt innenfor samme sektor. Vi mener det er viktig ikke å gjøre et forsøk på å angi hva som til enhver tid skal anses for å være relevant informasjon, men heller åpne for at det må gjøres konkrete vurderinger. Det vil også være viktig å opprettholde hensynet til avtalefriheten og holde mulighetene åpne for å la partene kunne definere viktige parametere tilpasset prosjektenes særegne natur.

Spørsmål 50 - Hvordan skal innsynskravet i artikkel 19 praktiseres av de som har rettigheter til mange verk, herunder verk med flere opphavere?

Svar: Karakteristisk for den audiovisuelle sektoren er at det er mange involverte rettighetshavere og utøvere på hvert prosjekt. Det må alltid foretas en avveining av viktigheten av innsyn for rettighetshavere og utøvere på den ene siden, og den administrative oppgaven og kostnadene knyttet til en slik rapporteringsplikt på den annen side. Det vil være fornuftig om bestemmelsene utformes slik

at denne rapporteringsplikten kun kommer til anvendelse overfor opphavere og utøvere med vesentlige bidrag til produksjonen. Dette harmonerer også med prinsippet om at rapporteringsforpliktelsen ikke skal være uforholdsmessig byrdefull sett opp mot inntektene knyttet til utnyttelsen av verket. Et annet godt alternativ er å knytte rapporteringsplikten opp mot opphavere og utøvere som faktisk etterspør rapportering.

Spørsmål 51 - Informasjon som anses «relevant» for opphavere eller utøvende kunstnere etter artikkel 19 vil i visse tilfeller utgjøre avtalemotpartens forretningshemmeligheter. Hvordan bør dette forholdet håndteres?

Svar: Det bør være den som har rapporteringsplikten sitt prerogativ å avgjøre hvor grensene går for hva som er forsvarlig å utlevere av informasjon. Ikke bare kan slik informasjon inneholde egne forretningshemmeligheter, men det kan også inneholde underleverandører og andre tredjeparters forretningshemmeligheter. Hva som er en forretningshemmelighet vil variere fra prosjekt til prosjekt, og her må det være rom for både å kunne utøve skjønn og å kunne avtale partene imellom hva som er sensitiv informasjon og ikke.

Spørsmål 52 - Etter punkt 74 i direktivets fortale er det ikke et behov for kompensasjon dersom utnyttingen har opphørt. Hvordan skal opphaver eller utøvende kunstner klare å skille en situasjon hvor utnyttingen har opphørt fra en situasjon hvor verket/prestasjonene utnyttes uten at det gis informasjon om utnyttelsen?

Svar: Artikkel 19 legger opp til at det skal være forholdsmessighet mellom byrden ved å rapportere og inntektene som genereres fra utnyttelsen av verket. Dette innebærer at det må være noe rom for skjønn knyttet til når den rapporteringspliktige kan slutte å rapportere. Avtalepartene har dessuten et tillitsforhold til hverandre, både juridisk og personlig, og vi anser ikke dette for å være en særlig relevant problemstilling. Det følger også av sakens natur at det vil være nokså vanskelig å «skjule» utnyttelsen av audiovisuelle verk.

Spørsmål 53 - Hvordan bør en anmodning om informasjon etter artikkel 19 nr. 2 gis til underlisenstakere og hvordan bør informasjonen fra underlisenstakere formidles til opphavere/utøvende kunstnere eller deres representanter, herunder skal det formidles direkte eller indirekte via lisenstaker?

Svar: For den audiovisuelle sektoren er det etter vår mening riktig at slike anmodninger fra opphavere og utøvere rettes til produsenten, som vil være opphaverens og utøverens avtalemotpart. Så får det være produsentens ansvar å innhente slik informasjon opphaver og utøver har krav på å få og som produsenten ikke selv besitter.

For tilfeller der produsenten ikke lenger besitter eierskapet til det audiovisuelle verket, men har solgt dette til tredjepart, vil normalt produsentens forpliktseler bli overført til den nye eieren og anmodninger må rettes til den nye eieren.

Spørsmål 54 - Bør Norge benytte seg av muligheten til å begrense kravet til informasjon etter artikkel 19 nr. 3? I så fall, i hvilke tilfeller er det relevant?

Svar: Som vi har belyst i spørsmålene ovenfor, er det vår oppfatning at det vil være hensiktsmessig å benytte seg av muligheten som ligger artikkel 19 nr. 3 og gjennomføre sektorspesifikke begrensninger til informasjonskravet.

Spørsmål 55 - Hvilke særtrekk i de ulike sektorene bør vektlegges ved gjennomføring av innsynskravet? Hvordan bør dette skje – gjennom sektorspesifikk lovgivning eller på annen måte?

Svar: Det er veldig mange personer involvert i en audiovisuell produksjon, noe som gjør rapporteringsarbeidet tidkrevende og økonomisk kostbart. Produksjonsselskaper blir stadig oftere nødt til å kjøpe tjenester fra profesjonelle aktører for å påse at inntektsstrømmer og rapportering gjøres i henhold til de krav og forpliktelser som følger de avtaler som er gjort med kringkaster, publisister og andre investorer, samt opphavere og utøvere. Det er derfor viktig at rapporteringsplikten avgrense mot tilfeller der det har vært en liten eller ubetydelig innsats fra rettighetshavere eller utøvere og der utbetalingene vil utgjøre små summer.

Her tenker vi at partene gjennom avtalefriheten vil finne gode løsninger.

Spørsmål 56 - Etter direktivet artikkel 19 nr. 3 kan medlemsstatene fastsette at i tilstrekkelig begrunnede tilfeller der den administrative byrden som følger av innsynsforpliktelsen, vil bli uforholdsmessig i lys av inntektene fra utnyttningen av verket eller fremføringen, skal kravet begrenses til de typene og den mengden informasjon som med rimelighet kan forventes i slike tilfeller. Når anses den administrative byrden som uforholdsmessig? Hva anses som rimelig type og mengde informasjon i de tilfeller hvor innsynskravet begrenses?

Svar: Dette er det vanskelig å gi et generelt svar på, og vi er av den oppfatning at det vil variere fra sektor til sektor og fra prosjekt til prosjekt. Det mest hensiktsmessige vil nok være å la partene bruke avtalefriheten og tilpasse dette etter sektorenes og prosjektenes særegenheter.

Spørsmål 57 - Bør det gjøres unntak fra innsynskravet der bidraget fra opphaver/den utøvende kunstneren ikke er betydelig i slike situasjoner som artikkel 19 nr. 4 tilsikter? I så fall, når anses et bidrag som ikke betydelig?

Svar: Ja, vi mener det vil være fornuftig å gjøre et slikt unntak sett hen til den økonomiske byrden som ligger i det å rapportere. Hvor grensene for hva som skal anses å være et ubetydelig bidrag i denne sammenheng skal trekkes, vil være umulig å svare generelt på da alle prosjekter er forskjellige. Her mener vi det bør være rom for å bruke avtalefriheten og skjønne.

Spørsmål 58 - Bør det innføres særskilte regler om tariffavtaler, jf. artikkel 19 nr. 5?

Svar: Ja, det mener vi er fornuftig, og dette reguleres til en viss grad i den audiovisuelle sektoren gjennom tariffavtaler i dag.

Spørsmål 59 - Bør manglende rapportering sanksjoneres, og i så fall hvordan?

Svar: Nei, vi ser ingen gode grunner til å endre dette i forhold til hvordan det er regulert i dagens åndsverklov. Det vil fort kunne bli veldig byrdefullt for de som sitter med rapporteringsansvaret om det skulle innføres sanksjoner knyttet til disse bestemmelse.

Ordning for avtalejustering (artikkel 20)

Spørsmål 60 - Ved forberedelsen av den nye åndsverkloven var det en diskusjon om det ved vurderingen av om et vederlag er rimelig etter § 69, skulle tas hensyn til etterfølgende forhold eller ikke. Bør gjennomføringen av direktivet artikkel 20 på denne bakgrunnen sees i sammenheng med gjennomføringen av artikkel 18, jf. åndsverkloven § 69, eller bør artiklene i større grad gjennomføres adskilt fra hverandre?

Svar: Det er naturlig å se artikkel 18 og artikkel 20 i sammenheng, da begge bestemmelsene dreier seg om rimelig vederlag for opphavere og utøvere. Som nevnt ovenfor under svarene på spørsmålene som knyttet seg til artikkel 18, så er det vår oppfatning at åndsverkloven § 69 allerede ivaretar artikkel 20 hva gjelder å hensynta etterfølgende forhold for den audiovisuelle sektoren. Vi kan ikke se at det er nødvendig å foreta ytterligere endringer av åndsverkloven på dette punktet.

Videre er det kutyme og i stor grad tariffestet i den audiovisuelle bransjen å avtale royalty eller lignende former for deltakelse i verkets fremtidige inntektsstrøm.

Vi merker oss at det kun foreslås en etterfølgende oppjustering av vederlaget, og ikke en nedjustering for de tilfeller hvor opphaver eller utøver etter en rimelighetsvurdering kan sies å ha fått et for høyt engangsvederlag for rettigheter. Man kan se for seg at et audiovisuelt verk ikke oppnår den økonomiske suksessen produsentene la til grunn da avtalene med opphavere og utøvere ble inngått. Vi mener det bør være en mulighet for å kunne foreta en tilsvarende nedjustering av rettighetsvederlaget blant annet basert på hvordan et audiovisuelt verk gjør det i markedet. Vi mener det vil være fornuftig å gjøre en endring/presisering i åndsverkloven § 69 som muliggjør slik nedjustering av vederlag.

Det kommer frem flere steder i fortalen og ligger som et premiss for mange av bestemmelsen som foreslås at opphavere og utøvere er svakere enn de som de forhandler avtaler med, som typisk vil være arbeidsgivere eller oppdragsgivere. Det er viktig for oss å få presisert at denne antagelsen ikke stemmer med realitetene i den audiovisuelle sektoren. Opphavere og utøvere er representert av sterke interesseorganisasjoner, som forvalter medlemmenes rettigheter og forhandler avtaler på vegne av sine medlemmer. Samtlige av disse interesseorganisasjonene har to til tre jusister/advokater ansatt, og det er ikke uvanlig at opphavere og utøvere i tillegg representeres av agenter eller egne advokater. Ideen om at partene i den audiovisuelle bransjen ikke er jevnbyrdige eller at det på en eller annen måte er ujevne lag, har ikke rot i virkeligheten og stammer fra et utdatert narrativ.

Spørsmål 61 - Hvordan står begrepet «urimelig lav» i artikkel 20 seg mot begrepet «urimelig» i avtaleloven § 36? Bør ordningen for avtalejustering etter artikkel 20 gjennomføres som en egen bestemmelse i åndsverkloven, eller er avtaleloven § 36 tilstrekkelig? Dersom det innføres en egen bestemmelse i åndsverkloven, hva blir forholdet til avtaleloven § 36?

Skal bestemmelsen i åndsverkloven gjelde istedenfor avtaleloven § 36, eller skal bestemmelsene gjelde parallelt?

Svar: Vi mener avtalelovens § 36 ivaretar artikkel 20 på en god og tilfredsstillende måte. Rent lovteknisk er vi redd en egen avtalejusteringsbestemmelse i åndsverkloven fort kan bidra til å skape unødvendig forvirring.

Spørsmål 62 - Hva er forholdet mellom vurderingene av hva som er en «ytterligere, hensiktsmessig og rimelig godtgjøring» etter artikkel 20 og en «hensiktsmessig og rimelig godtgjøring» i artikkel 18?

Svar: Artikkel 20 tar vel sikte på å skulle etter-justere et vederlag for rettigheter som allerede er avtalt basert på en etterfølgende suksess eller lignende, mens artikkel 18 retter seg mot en vurdering av om det opprinnelig avtalte vederlaget er rimelig sett opp mot de konkrete forholdene på avtaletidspunktet. Bestemmelsen overlapper hverandre noe, og er uansett ivaretatt gjennom åndsverkloven § 69 for den audiovisuelle sektoren.

Spørsmål 63 - Bør og kan det uttrykkelig reguleres at også opphaveres og utøvende kunstneres representanter kan kreve justering etter artikkel 20? Ifølge fortalen punkt 78 bør identiteten til opphavere og utøvende kunstnere vernes av deres representanter så langt det er mulig. Hvordan kan en vurdere om en godtgjøring er urimelig uten å avsløre identiteten til opphaver/utøvende kunstner, og hvordan bør dette håndteres i norsk rett ved gjennomføring av direktivet?

Svar: Her forstår vi «representanter» som den personen opphaver eller utøver ønsker å la seg bistå av i fall de skulle gjøre krav på avtalejustering etter denne bestemmelsen. Dette kan være en advokat, agent eller for eksempel en representant fra vedkommende sin interesseorganisasjonen. Vi ser ikke helt den store praktiske problemstillingen knyttet til dette – og tenker dette vil løse seg i de aller fleste tilfellene.

Som nevnt ovenfor er vi dog av den oppfatning at det ikke er behov for å implementere artikkel 20.

Tvisteløsning (artikkel 21 og anmodningsvedtak ifm. åndsverkloven § 69)

Spørsmål 64 - Er det behov for en alternativ tvisteløsningsordning for behandling av tvister etter artikkelene 19 og 20?

Svar: Nei, det mener vi det ikke er.

Spørsmål 65 - Er det obligatorisk for statene å ha en prosedyre for alternativ tvisteløsning etter artikkel 21 gitt bruk av begrepet «bør» i fortalens punkt 79?

Svar: Vi tolker dette dithen at det er valgfritt for medlemsstatene.

Spørsmål 66 - Etter artikkel 21 skal en prosedyre for alternativ tvisteløsningsordning være frivillig, mens det følger av fortalens punkt 81 at bestemmelser om prosedyrer for alternativ tvisteløsning bør være obligatoriske og ufravikelige. Hva innebærer dette? Skal den ene parten alltid kunne tvinge den andre til å delta i alternativ tvisteløsning, også om den andre parten (i stedet) ønsker ordinær domstolsbehandling (og kanskje uansett vil kreve domstolsbehandling i etterkant)?

Svar: Vi er av den oppfatning at en part alltid kan bringe en tvist inn for domstolen uten først å bringe den inn for en tvisteløsningsordning.

Spørsmål 67 - Vil det være særskilt behov for en alternativ tvisteløsningsordning for behandling av tvister etter åndsverkloven § 69 dersom det innføres en tvisteløsningsordning knyttet til artikkel 20 om reforhandling av kontrakter? Hva er i så fall begrunnelsen for et slikt behov (gitt at EU ikke har sett det samme behovet)?

Svar: Nei, det mener vi det ikke vil være.

Spørsmål 68 - Hvordan bør en eventuell tvisteløsningsordning se ut, spesielt med tanke på at rettssikkerhetshensyn skal ivaretas og at denne typer tvister vil være svært ulike? Hva vil fordelene med en alternativ tvisteløsningsordning være dersom mange av tvistene uansett vil prøves av domstolene i etterkant? Og hva skal domstolene kunne prøve – bare gyldigheten av vedtaket eller skal saken også kunne fortsette partene imellom? Bør en eventuell tvisteløsningsordning forbeholdes saker hvor tvistesummen er begrenset oppad til en viss sum (småkrav)?

Svar: Fordelen med tvisteløsningsordninger er at man kan få prøvd saken for spesialiserte fagfolk som har relevant erfaring, samt at det normalt er raskere og billigere enn for eksempel hva en domstilbehandling vil være. Likevel er vi nok av den oppfatning at vi ville foretrukket å bruke de alminnelige domstoler i de fleste typer tvister knyttet til innsyn og avtalejustering.

Spørsmål 69 - Til hvilke stadier i prosessen bør eventuelle særskilte bestemmelser om tvisteløsning knytte seg til? En kan se for seg i alle fall to stadier i prosessen: For det første i forhandlingen, som hjelp til å komme frem til avtale ved (frivillig) mekling eventuelt kombinert med nemnd eller voldgift. For det andre etter at avtale er kommet i stand, for vurderingen av om avtalt vederlag er rimelig, jf. artikkel 20, som et alternativ til domstolsbehandling.

Svar: Normalt vil det være å foretrekke å løse potensielle uenigheter på et så tidlig stadium som mulig. Samtidig kan vi fort få en praksis der veldig mange vil ha saken sin prøvd hos et tvisteløsningsorgan, noe som kan medføre lite økonomisk forutsigbarhet for produksjonsselskaper som er ansvarlig for å sikre finansiering av produksjoner. Det kan også medføre restanser hos tvisteløsningsorganet som vil

hindre normal og nødvendig fremdrift på audiovisuelle prosjekter, som vil være uheldig for både rettighetshavere og produsenter.

Spørsmål 70 - Vil det ved en ev. tvisteløsningsordning være behov for særskilte saksbehandlingsregler?

Svar: Det er ikke noe vi umiddelbart ser behov for.

Spørsmål 72 - Vil det være tvisteløsningsbehov knyttet til andre bestemmelser i forslaget til ny lov om kollektiv forvaltning av opphavsrett?

Svar: Det vises til Norwaco sitt svar.

Oppsigelse av avtale ved manglende bruk (artikkel 22)

Spørsmålene 73 og 74 besvares samlet.

Svar: Her er det viktig å ta inn over seg særegenhetene i de forskjellige sektorer, og for den audiovisuelle bransjen er det åpenbart at en slik rett til å tilbakekalle rettigheter vil kunne få store negative konsekvenser. Det å utvikle, finansiere, produsere og utnytte audiovisuelle verk er en veldig tidkrevende beskjeftigelse og en prosess som tar mange år, og som nødvendiggjør at rettigheter forblir hos produsenten under hele prosessen.

De spesielle forhold som gjør seg gjeldende for audiovisuelle verk anerkjennes også i fortalens punkt 80, hvor det tydelig gis rom for at det skal tas hensyn til særegenhetene til de forskjellige sektorer og især den audiovisuelle sektoren.

Et annet viktig element er at audiovisuelle verk involverer veldig mange bidragsytere og det vil kunne få fatale konsekvenser dersom én rettighetshaver skulle kunne blokkere utvikling og produksjon på bekostning av alle andre rettighetshavere og bidragsytere i verket. Dette vil på sikt skremme investorer fra å investere i nytt norsk innhold, og sånn sett vil hele bransjen bli skadelidende. Rent juridisk og økonomisk for produksjonsselskapet, vil en slik tilbakekallsrett i ytterste konsekvens kunne bringe produksjonsselskapet i erstatningsansvar overfor investorer i prosjektet.

Et tredje element det er verdt å nevne er at audiovisuelle verk kan ligge brakk i en lang periode, for så å vekkes til live igjen fordi det for eksempel lages en ny sesong eller en remake av en film eller en dramaserie. Dette er en naturlig del av livsløpet til audiovisuelle verk.

Åndsverkloven har i dag særbestemmelser om manglende bruk innen flere sektorer, herunder blant annet for den audiovisuelle sektoren i § 72. Det er vår mening at åndsverkloven dermed allerede har ivaretatt behovene for opphavere og utøvere på en god og hensiktsmessig måte innen de mest relevante bransjeområdene.

Vi mener at artikkel 22 helt klart gir rom for å gjøre sektortilpassede unntak fra bestemmelsene om tilbakefallsrett. Det heter blant annet i artikkel 22 (2) at medlemsstatene kan utelukke verk og arbeid fra bestemmelsen om tilbakefallsrett dersom slike verk vanligvis inneholder bidrag fra flere opphavere eller utøvende kunstnere. Det er i aller høyeste grad tilfellet for audiovisuelle verk.

Nett- og videresendingsdirektivet

For spørsmålene 75-77 henvises det til Norwaco sine svar.

Med vennlig hilsen

Åse Kringstad
Leder, Virke Produsentforeningen

Stian Langaard-Nielsen
Jur. Fagsjef/Advokat, Virke Produsentforeningen